

Den himmelske kro

Ganske mange mennesker holder ganske meget af at gå ud; det er så mange at de ifølge visse samfundsforskere udgør et segment i det politiske cirkelslag. I modsætning til digteren Johan Herman Wessel – der i det indre København har sin egen kro – går disse ganske mange ganske vist ikke alene ud for at drikke, og i hvert fald ikke bare den slags der er så stærkt at det får smede til at slå en uven for panden.

Så populært er det imidlertid at mange vil havde forståelse for forestillingen om at dér

*Højt i din Himmel, o Fader Evan,
hvor Dagen er stedet til Ro,
og Solnedgangs-Skæret har Druernes Glød –
dér ligger en smuk liden Kro.*

Der er hyggeligt og rart, god stemning, *smaa Kellnerinder som Englebørn/ i deres mest himmelske Dragt*, der bringer *hvad Gæsterne ønsker*.

Sine fjender kan ønske hen hvor peberet gror, eller endda til et sted hvor der ifølge rimeligt troværdige besøgende, Dante bl.a., skal være ganske hedt, men mere vennesele ånder har altså hittet på at der er et sted hinsides Mælkevejen skal kunne findes et lille listigt sted, lidt af den slags man også kan finde *henne om hjørnet nede i kælderens*.

Det var det Holger Drachmann var inde på da hans digterkollega Sophus Schandorph var holdt op med at trække vejret, og altså skulle finde sig et andet opholdssted end Østerbro. Stedet var Fader Evans smukke lille kro – og de øvrige gæster dér *henne om det skarpe hjørne oppe på evighedens tagterrasse* var af samme slags, her holdt de døde poeter klub: Wessel, Ewald, Aarestrup, Rahbek og Carl Bagger, livsnyderne, dem der kun gik på kro for at drikke fluida af den slags der har solnedgangen *glød*.

En lille halv snes år efter Schandorph tog Drachmann så billetten, og ude på Lorry havde ledelsen læst hans digt om den himmelske kro, og bestilte Aksel Jørgensen til at male bl.a. Drachmanns ankomst til stedet. Maleren havde også læst digtet og vidste derfor hvem der sad for bordenden i helgenhallen, og hvem andre end

*Bellman – med Kniplingsmanchetter paa
og en langhalset Luth i sit Skød.*

For resten udstyrede Aksel Jørgensen sin Bellman med en guitar, måske som en hilsen til Drachmanns elskede sangerinde, Edith, der netop havde sådan et instrument i hænderne når hun havde sunget Bellman for gæsterne på den frederiksbergske kro, der kun lå halvvejs ude mod solnedgangen.

I Drachmanns digt er Carl Michael Bellman den eneste der ikke har skrevet på dansk – det vil sige, det har han også, enkelte citater når han skulle gøre nar ad tørstige sjæle på de kroer hans personer ellers frekventerede, men ellers stort set holder sig til sin barndoms dialekt, stockholmsk. Det har forekommet Drachmann helt naturligt. Han har tænkt sig at den afdøde ven ikke rigtigt ville have følt sig godt tilpas, om han ikke i det hinsides skulle være truffet sammen med den der i sin tid skrev de sange som Schandorph havde holdt så meget af og med så stor entusiasme havde sunget hele livet og med forkærlighed citeret i sine bøger.

Perspektivet i at det er Bellman der sidder for bordenden i den himmelske kro, er videre endnu. Hvis nogen har skrevet om jordiske kælderhjørner hvor man kan *supa, dricka och ha sin flicka*, ja, så er det samme Bellman, og hvis nogen har lært danske digtere at skrive bacchanalske vers, så er det også ham. Få år før Drachmann skrev sit mindedig, havde en svensk litteraturhistoriker ved et foredrag i Göteborgs videnskabernes selskab fortalt den undrende svenskhed at danskerne muligvis har en lettere adgang til Bellmans tankeverden end hans landsmænd, det danske lynne er mere i overensstemmelse med Fredmans evangelium om dram og drik og veldrejede pigebørn.

Enten det nu holder vand eller ikke, det er sagt, det står skrevet, og har Drachmann ikke læst det, så har han uden videre regnet det for en selvfølge at hvor godtfolk er, kommer godtfolk til, og hvor danske digtersjæle samles i saligheden, der vil også Bellman være.

En kendsgerning er det, for os, som det var det for Drachmann, at danske digtere har været fortrolige med Bellmans versekunst, i den grad at hans versemål i dansk metrik rangerer som en art for sig, en form man kan eftergøre som man kan låne hexametre af Voss og Goethe eller sonetter af Petrarca og Baudelaire, folkevisevers, eller firlinjede som Heines. Det gælder for øvrigt ikke blot hvad vi kunne kalde kunstpoesi, det gælder også højskolesange og revyviser, Blækspruttens morskaber – og de refererer sikkert i højere grad til Det kongelige Teaters vaudevillerepertoire af Heiberg, Hertz og Hostrup end direkte til kilderne. Selv i vore dage kan en salmist finde på at bruge *Fjäriln vingad* som melodi til en dåbssalme.

Det er teknikaliteter; der er også en indholdsside. Som Drachmann i digtet til Sophus Schandorphs dødelige bortgang nytårsdag 1901 (som Bellman kunne have angivet, havde han skrevet om den himmelske kro) omhyggeligt vælger af det danske parnas dem han anser det for sandsynligt man skulle kunne møde i den himmelske kro og i selskab med de små kelnerinder i deres mest himmelske dragt og dermed bidrager til at karakterisere deres digtekunst, har digtere til alle tider brugt forgængere i ordets kunst i deres værker, som bipersoner og sammenligningsfigurer eller som motiver for hele digte. Dante møder Virgil på sin vej til underverdenen, Petrarca nævner en passant Homer og Catul, og til gengæld skrives der i senere europæisk litteratur om Dante og Petrarca i lange baner, skønt sjældent så vittigt som i H.C. Andersens *Improvisatoren*. I dansk – og svensk - litteratur altså også om Bellman. Og lidt i tysk.

Henrik Hertz er den der tager fat på formen. På sin natlige tur med hunden i Hørsholm får han et glimt af fru Heiberg i vinduet og hører hende synge

*See, Skyarna glimma,
Stjernorna försilfra båd vatten och land,
Månan i molnet sin guldgula dimma
Kaster öfver klappträen och såar vid strand.*

Derfra får han versmønstret til sit digt, og hvordan det end hænger sammen, denne Fredman Epistel som har nr. 77, er derefter blevet uhyre populær i Danmark; svenske Bellmansangere har kun sjældent haft den på repertoiret. Noget væsentligere bidrag til forståelsen af den svenske digter leverer Hertz' *Posthuset i Hirschholm* imidlertid ikke, det må vente til Holger Drachmann på en sejlads i Norskehavet i 1899 finder bogen i kufferten og skriver om sit samliv med Lorrysangerinden og Bellmanfortolkeren Edith og derigennem med den hun fortolkede.

Kort tid forinden havde Sophus Claussen været i Stockholm og oplevet noget så enestående at der blev et digt af det: en sommernat på Klara kirkegård så han en ung pige klatre op på sine kavalerer for at kysse medaljonen af Bellman på mindestenen. Erotikeren hilser sin læremester gennem erotikken. I et tidligere digt havde han åbenbart gjort brug af en vise til at forføre en kæreste, og sådan kan poesi jo også gøre nytte. Og være til glæde.

Andre har som Seedorff eller Harald Bergstedt mere opfattet det med kro, dram og druk, og hyldet eller hånet digtergudens sejrstogt over Norden, og som så mange andre glemte sagens kerne: poesien. Det gælder dog ikke digterne i den sidste menneskealder, dem der oftest har mødt mesteren især gennem grammofonplader med Sven Bertil Taube, Cornelis Vreeswijk og Fred Åkerström, men så også er blevet inspireret af det til at skrive portrætdigte: Klaus Rifbjerg, Bodil Weyde, Sten Kaalø, Ole Wivel, for at nævne nogen.

At synge Bellmanviser var som bekendt for Benny Andersens Svante en væsentlig grund til at stå og længes efter at vende tilbage til Sverige. I den svenske litteraturhistorie er det en lignende række af storheder der har ladet sig inspirere: Tegnér's strofer fra *Sång den 5 april 1836 vid Svenska akademiens femtiåra minneshögtid*, dem om *ett nordiskt sångardrag, en sorg i rosenrött, en*

karakteristik der gentages i så at sige værker om Bellman, Carl von Snoilskys digte og Oscar Levertins *Stockholms-idyll*, Bo Bergman, Elmer Diktonius, Nils Ferlin, Gunnar Ekelöf, Lars Forsell, kulminerende med den finlandssvenske nestor Lars Huldéns *Dikter om Bellman*. Traditionerne i de tre lande, medregnet Svenskfinland nemlig, er forskellige, men de er stærke alle tre steder.

Det er på den baggrund København nu i september er hjemsted for drøftelser mellem litterater og poeter om den digtning der har fundet motiver i et af 1700-tallets hovedværker. En slags forprøve på den himmelske kro er det nok ikke, selv om der lyder strofer både af mester Michael selv og af hans nulevende beundrere, men med vægten lagt på digtlæsningen.

Se programmet på www.bellman.dk.

Søren Sørensen